

Valtioneuvoston asetus eräistä elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista annetun valtioneuvoston asetuksen (1258/2011) 4 §:n muuttamisesta

TIIVISTELMÄ

Eräistä elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista annettua valtioneuvoston asetusta (1258/2011), jäljempänä *vähäriskisistä toiminnoista annettu asetus*, muutetaan EU:n lihantarkastuslainsäädännön uudistuksen vuoksi. Asetuksen 4 §:ssä olevien tarkastamattoman poronlihan ja tarkastamattomasta poronlihasta valmistetun kuivalihan suoramyyntiä kuluttajalle koskevien kohtien lakiperusta muutetaan, ja kohdat muokataan vastaamaan paremmin EU-lainsäädännön sanamuotoa. Lisäksi otetaan huomioon komission huomautukset asetusehdotuksesta mm. asettamalla määrälliset rajoitukset. Asetusehdotus oli lausunnoilla 28.6.-15.8.2019 ja 1.-30.11.2019. Asetus tulee voimaan 14.12.2019 samanaikaisesti uuden EU:n lihantarkastuslainsäädännön soveltamisen kanssa.

LAINSÄÄDÄNTÖ

EU-lainsäädäntö

Asetuksen voimaan tulon saakka tarkastamattoman poronlihan ja tarkastamattomasta poronlihasta valmistetun kuivalihan suoramyyntiä koskeva kansallinen poikkeus on annettu eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004, jäljempänä *eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus*, 10 artiklan nojalla. Silloin kun ei sovelleta eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetusta, ei sovelleta myöskään ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 854/2004, jäljempänä *eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus*. Suomi notifioi poronlihan suoramyntipoikkeuksen komissiolle ja muille jäsenvaltioille joulukuussa 2005.

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus kumoutuu 14.12.2019, jolloin aletaan soveltaa virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2017/625, jäljempänä *valvonta-asetus (EU) 2017/625*, sekä lihantuotantoa koskevan virallisen valvonnan suorittamista sekä elävien simpukoiden tuotanto- ja uudelleensijoitusalueita koskevista erityissäännöistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 nojalla annettua komission delegoitua asetusta (EU) 2019/624, jäljempänä *komission delegoitu asetus (EU) 2019/624*.

Valvonta-asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 7 kohdan mukaan komissio voi antaa delegoidun säädöksen erityisistä säännöistä virallisen valvonnan suorittamista varten h alakohdan osalta: ”erityispoikkeukset, jotka koskevat poroja (*Rangifer tarandus tarandus*), jotta voidaan jatkaa pitkäaikaisia paikallisia ja perinteisiä tapoja ja käytäntöjä, edellyttäen, että poikkeukset eivät vaikuta tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamiseen”. Komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdan mukaan Suomi voi, valvonta-asetuksen (EU) 2017/625 tavoitteiden saavuttamista vaikeuttamatta, myöntää seuraavan, poronhoitoalueelle rajatun, poroa (*Rangifer tarandus tarandus*) koskevan erityispoikkeuksen: ”a) poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 1 kohdassa säädetään, virallista valvontaa ei edellytetä porosta (*Rangifer tarandus tarandus*) saadun lihan osalta, jos tuottaja toimittaa sitä pieninä määrinä suoraan lopulliselle kuluttajalle tai paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat sen suoraan lopulliselle kuluttajalle”.

Kansallinen lainsäädäntö

Tarkastamattoman poronlihan ja tarkastamattomasta poronlihasta valmistetun kuivalihan suoramyyntiä koskevasta kansallisesta poikkeuksesta säädetään vähäriskisistä toiminnoista annetun asetuksen 4 §:n 2 ja 3 kohdassa. Kyseisten kohtien mukaiset toiminnot katsotaan elintarvikelain (23/2006) 13 §:n 3 momentissa tarkoitetuksi toiminnaksi sekä toiminnaksi, johon sovelletaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen 10 artiklan mukaisia kansallisia mukautuksia. Kohdassa 2 säädetään poron teurastuksesta, sekä poron lihan leikkaamisesta alkutuotantopaikalla silloin, kun alkutuotannon toimija luovuttaa poron lihaa suoraan kuluttajalle poronhoitolain (848/1990) 2 §:n mukaisella poronhoitoalueella alkutuotantopaikalta tai paikasta, jossa poro on teurastettu. Kohdassa 3 säädetään poron kuivalihan valmistuksesta alkutuotantopaikalla silloin, kun alkutuotannon toimija luovuttaa poron kuivalihaa suoraan kuluttajalle poronhoitolain 2 §:n mukaisella poronhoitoalueella alkutuotantopaikalta.

Toiminnasta on tehtävä ilmoitus kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle. Lisäksi ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1367/2011) 1 §:n 3 momentin ja liitteen 1 mukaan edellä mainittuun toimintaan sovelletaan elintarvikehygieniasta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 852/2004.

Vähäriskisistä toiminnoista annettua asetusta muutetaan EU:n lihantarkastuslainsäädännön uudistuksen vuoksi.

TAUSTA JA MERKITTÄVIMMÄT MUUTOKSET

Asetusehdotuksen taustalla on EU:n lihantarkastuslainsäädännön uudistus. EU:n uutta valvonta-asetusta (EU) 2017/625 ja sen nojalla annettua komission delegoitua asetusta (EU) 2019/624 aletaan soveltaa 14.12.2019, mikä aiheuttaa muutostarpeita vähäriskisistä toiminnoista annettuun asetukseen.

Hallituksen esityksessä elintarvikelain muuttamisesta (HE 36/2019 vp) elintarvikelain 13 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi lisäämällä sinne viittaus komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdan a alakohtaan. Elintarvikelain muutoksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2020.

Vähäriskisistä toiminnoista annettua asetusta on tarpeen muuttaa, sillä tarkastamattoman poronlihan ja tarkastamattomasta poronlihasta valmistetun kuivalihan suoramyynä koskevan kansallisen poikkeuksen lakiperusta muuttuu. Lisäksi asetuksen sanamuotoa täsmennetään vastaamaan paremmin komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan sanamuotoa käyttämällä verbiä ”toimittaa”, jolloin tarkastamattomasta poronlihasta ja tarkastamattomasta poronlihasta valmistettua kuivalihoa on mahdollista toimittaa alkutuotannon toimijalta suoraan kuluttajalle poronhoitoalueella. Voimassa olevan asetuksen sanamuoto sallii vain poronhoitoalueella sijaitsevalla alkutuotantopaikalla (poronliha ja poron kuivaliha) ja erotuspaikalla (poronliha) tapahtuvan luovuttamisen.

Asetuksessa oleva kansallinen poronlihan suoramyynäpoikkeus notifioitiin Euroopan komissiolle ja muille jäsenvaltioille 10.6.2019 (2019/271/FIN). Ilmoitus löytyy hakutoiminnolla linkistä <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/fi/>. Ilmoitusmenettely päättyi 11.9.2019. Komissio antoi Suomelle huomautuksen, jonka huomioimista komissio edellyttää asetusehdotuksen jatkovalmistelussa. Komission huomautuksen mukaan tarkastamattoman poron lihan ja tarkastamattomasta poron lihasta valmistetun kuivalihan toimittamiselle on asetettava määrälliset rajoitukset. Lisäksi komissio haluaa selvennystä eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen soveltamisesta poikkeukseen. Lopullinen asetus on toimitettava komissiolle. Komission huomautuksen johdosta asetusehdotuksen 4 §:n johdantokappaletta muutetaan selventämällä EU-lainsäädännön soveltamista 4 §:n 2 ja 3 kohtiin. Lisäksi 4 §:n 2 ja 3 kohdissa säädetään määrällisistä rajoituksista.

TAVOITTEET JA VAIKUTUKSET

Lausunnolla olevan asetusehdotuksen tarkoituksena on mahdollistaa nykyisen tarkastamattoman poronlihan ja tarkastamattomasta poronlihasta valmistetun kuivalihan suoramyynä koskevan kansallisen poikkeuksen jatkuminen huomioimalla sen lakiperustan muuttuminen EU:n uuden lihantarkastuslainsäädännön myötä. Valvonta-asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 7 kohta mahdollistaa poroja koskevat erityispoikkeukset pitkäaikaisten paikallisten ja perinteisten tapojen ja käytäntöjen jatkamiseksi, ja komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdan a alakohta mahdollistaa tarkastamattoman poronlihan suoramyynnin poronhoitoalueella. Perinteinen tarkastamattoman poron tuoreen lihan ja tarkastamattomasta poronlihasta valmistetun kuivalihan myynti alkutuotannon toimijalta suoraan kuluttajalle poronhoitoalueella on jatkunut Suomessa keskeytyksettä jo vuosisatoja.

Asetuksen 4 §:n 2 ja 3 kohtien sanamuotoa täsmennetään vastaamaan paremmin komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan sanamuotoa käyttämällä verbiä ”toimittaa”. Tarkastamattomasta poronlihasta ja tarkastamattomasta poronlihasta valmistettua kuivalihoa on mahdollista toimittaa alkutuotannon toimijalta suoraan kuluttajalle poronhoitoalueella, mikä parantaa poroelinkeinon toimintamahdollisuuksia. Asetuksessa säädetään vuosittaiset poronlihan ja poron kuivalihan enimmäismäärät alkutuotannon toimijaa kohden suoraan kuluttajalle toimitettavan lihan osalta komission huomautuksen mukaisesti. Enimmäismääriä koskevat ehdotukset on valmisteltu yhteistyössä viranomaisten (Ruokavirasto, Lapin aluehallintovirasto) ja elinkeinon (Paliskuntain yhdistys) kanssa, ja tavoitteena on ollut se, ettei nykyistä käytäntöä rajoiteta, valvonta-asetuksen (EU) 2017/625 hengen mukaisesti (”erityispoikkeukset, jotka koskevat poroja, jotta voidaan jatkaa pitkäaikaisia paikallisia ja perinteisiä tapoja ja käytäntöjä”). Vertailun vuoksi: vähäriskisistä toiminnoista annettua asetusta luonnonvaraisten hirvieläinten enimmäismääristä on säädetty vain paikalliseen vähittäismyyntiin toimittamisen osalta (enintään 10 hirveä, 30 peuraa ja 50 metsäkaurista vastaava määrä lihaa vuodessa metsästäjää tai metsästysseuraa kohden), suoraan kuluttajalle saa luovuttaa ”pieniä määriä”

luonnonvaraisten hirvieläinten lihaa. Asetusehdotus aiheuttaa Ruokavirastolle ja Lapin aluehallintovirastolle jonkin verran hallinnollista taakkaa ohjeistuksen uusimisessa, samoin Paliskuntain yhdistykselle hyvän käytännön ohjeen päivittämisessä.

VALMISTELU

Asetusehdotusta on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä, yhteistyössä viranomaisien (Ruokavirasto ja Lapin aluehallintovirasto) sekä elinkeinon (Paliskuntain yhdistys) kanssa. Asetusehdotusta on käsitelty myös elintarvikevalvonnan ja lainsäädännön jaoston alaisessa liha ja lihan tarkastus -ryhmässä. Asetusehdotus oli kansallisella lausuntokierroksella 28.6.-15.8.2019 yhdessä kolmen muun asetusehdotuksen kanssa (asianumero 1014/01.03/2019, <https://mmm.fi/lausunnolla>). Lausuntoja saatiin määräajassa yhteensä 12 kappaletta seuraavilta tahoilta: Ruokavirasto, Lapin aluehallintovirasto, Suomen Kuntaliitto ry, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Suomen Tarkastuseläinlääkäriyhdistys ry, Eläinlääkärihygieenikkojen yhdistys ry, Paliskuntain yhdistys, Elintarviketeollisuusliitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen riistakeskus, Suomen Metsästäjäliitto, Suomen kani- ja jyrjäliitto ry. Asetusehdotusta ei vastustettu. Asetusehdotus oli uudella lausuntokierroksella 1.-30.11.2019 komission huomautuksesta johtuneiden muutosten vuoksi. Lausuntoja saatiin määräajassa yhteensä 11 kappaletta seuraavilta tahoilta: Paliskuntain yhdistys, Lapin aluehallintovirasto, Saamelaiskäräjät, Päivittäistavarakauppayhdistys ry, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Ruokavirasto, Suomen Metsästäjäliitto, Eläinlääkärihygieenikkojen yhdistys, Lihakeskusliitto ry, Suomen Teurastamoyrittäjät ry ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry. Lisäksi Suomen Kuntaliitto ilmoitti, ettei anna lausuntoa. Lausunnoissa asetusehdotusta pääosin kannatettiin.

YKSITYISKOHTAINEN SISÄLTÖ

Asetuksella muutetaan 4 §:n johdantokappale sekä 2 ja 3 kohdat.

4 § Eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittely

Johdantokappaleessa EU-lainsäädännön soveltamista poronlihan suoramyyntiä koskeviin 4 §:n 2 ja 3 kohtiin selvennetään ja uusi viittaus komission delegeoituun asetukseen (EU) 2019/624 lisätään. Kyseisiin kohtiin 2 ja 3 sovelletaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen 10 artiklan mukaisia kansallisia mukautuksia ja komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdan a alakohtaa, jossa säädetään poronlihan suoramyyntiä koskevasta erityispoikkeuksesta.

2 ja 3 kohtien sanamuoto muutetaan vastaamaan paremmin komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan sanamuotoa. Lisäksi säädetään suoramyynnin määrällisistä rajoituksista. Poikkeusta sovelletaan alkutuotannon toimijan omista poroista saatuun lihaan.

Elintarvikelain 13 §:n 3 momentissa tarkoitetuksi toiminnaksi sekä toiminnaksi, johon sovelletaan komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista toimintaa, katsotaan:

2) poron teurastus ja poron lihan leikkaaminen alkutuotantopaikalla silloin, kun alkutuotannon toimija toimittaa poronhoitolain (848/1990) 2 §:n mukaisella poronhoitoalueella poron lihaa suoraan kuluttajalle enintään 5 000 kiloa vuodessa; sekä

3) poron kuivalihan valmistus alkutuotantopaikalla silloin, kun alkutuotannon toimija toimittaa poronhoitolain 2 §:n mukaisella poronhoitoalueella poron kuivalihaa suoraan kuluttajalle enintään 500 kiloa vuodessa.

VOIMAANTULO

Asetus tulee voimaan 14.12.2019.